TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) sprendimas

2012 m. vasario 16 d.*

„Projektų poveikio aplinkai vertinimas — Sąvoka „teisės aktas“ — Orhuso konvencijos taikymo vadove pateiktų paaiškinimų reikšmė ir apimtis — Leidimo projektui išdavimas neatlikus tinkamo jo poveikio aplinkai vertinimo — Teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais — Teisės pareikšti ieškinį apimtis — Buveinių direktyva — Planas ar projektas, kenkiantis teritorijos vientisumui — Įpareigojanti priežastis, susijusi su svarbiu viešuoju interesu“

Byloje C-182/10

dėl *Cour constitutionnelle* (Belgija) 2010 m. kovo 30 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. balandžio 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Marie-Noëlle Solvay ir kt.

prieš

Région wallonne,

dalyvaujant

Infrabel SA,

Codic Belgique SA,

Federal Express European Services Inc. (FEDEX),

Société wallonne des aéroports (Sowaer),

Société régionale wallonne du transport (SRWT),

Société Intercommunale du Brabant wallon (IBW),

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot (pranešėjas), teisėjai K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. lapkričio 24 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: prancūzų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— M.-N. Solvay ir kt., atstovaujamų advokatų T. Vandenput ir M.-L. Giovannelli,

— *Association des riverains ir habitants des communes proches de l'aéroport BSCA (Brussels South Charleroi Airport) (ARACh)*, atstovaujamos advokato A. Lebrun,

— *Association Inter-Environnement Wallonie ir kt.*, atstovaujamų advokato J. Sambon,

— *Association Charleroi South Air Pur ir kt.*, atstovaujamų advokato D. Brusselmans,

— *Boxus ir kt.*, atstovaujamų advokatų L. Misson ir A. Kettels,

— *Laloux ir kt.*, atstovaujamos advokato L. Dehin,

— *Région wallonne*, atstovaujamo advokato F. Haumont,

— Europos Komisijos, atstovaujamos O. Beynet, J.-B. Laignelot ir D. Recchia,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su 1998 m. birželio 25 d. priimtos ir 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimu 2005/370/EB (OL L 124, p. 1) Europos bendrijos vardu patvirtintos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau – Orhuso konvencija) 2, 3, 6 ir 9 straipsnių, 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvos 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248), iš dalies pakeistos 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/35/EB (OL L 156, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 17 t., p. 466; toliau – Direktyva 85/337), 1, 9 ir 10 a straipsnių ir 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102; toliau – Buveinių direktyva) 6 straipsnio 3 ir 4 dalių aiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčus tarp asmenų, gyvenančių šalia Lježo-Bersė (Liège-Bierset) ir Briuselio pietinio Šarlerua (Charleroi-Bruxelles Sud) oro uostų ir Briuselio-Šarlerua geležinkelio, ir Valonijos regiono dėl leidimų vykdyti darbus, susijusius su šiais objektais.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

3 Pagal Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalį sąvoka „valdžios institucijos“ „neapima įstaigų arba institucijų, vykdančių <...> įstatymų leidžiamąsias funkcijas“.

4 Orhuso konvencijos 3 straipsnio 9 dalyje numatyta:

„Pagal atitinkamas šios Konvencijos nuostatas visuomenei turi būti užtikrinta teisė gauti informaciją, galimybė dalyvauti priimant sprendimus ir teisė kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, nepaisant pilietybės, tautybės ir gyvenamosios vietos, o juridinio asmens atveju, – nepaisant jo registravimo vietos arba pagrindinės veiklos vietos.“

5 Orhuso konvencijos 6 straipsnio 9 dalyje nustatyta:

„Kiekviena Šalis užtikrina, kad, valstybės institucijai priėmus sprendimą, vadovaujantis reikiama tvarka apie tą sprendimą nedelsiant būtų pranešta visuomenei. Kiekviena Šalis pateikia visuomenei sprendimo tekstą kartu nurodydama priežastis ir motyvus, kuriais remiantis buvo priimtas toks sprendimas.“

6 Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2–4 dalyse numatyta:

„2. Kiekviena Šalis, vadovaudamasi savo nacionaliniais įstatymais, užtikrina, kad atitinkami visuomenės atstovai:

a) rodantys pakankamą suinteresuotumą, arba kaip alternatyva,

b) manantys, kad buvo pažeista kokia nors jų teisė, kai tai kaip būtina sąlyga numatyta Šalies administracinės procesinės teisės normose, turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje, nepriklausomoje ir bešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje institucijoje, siekiant teisiniu ir procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų ir kai tai reglamentuoja nacionaliniai įstatymai bei nepažeidžiant žemiau pateikiamos 3 dalies, kitų atitinkamų šios Konvencijos nuostatų.

Pakankamas suinteresuotumas ir kokios nors teisės pažeidimas nustatomi remiantis nacionalinių įstatymų nuostatomis ir turint tikslą suteikti suinteresuotai visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismus pagal šią Konvenciją. Todėl dėl a punkto pakanka bet kokios atitinkančios 2 straipsnio 5 dalyje keliamus reikalavimus nevyriausybinės organizacijos suinteresuotumo; dėl b punkto – tokios organizacijos taip pat turi teisę pareikšti apie savo teisių pažeidimus.

Šios 2 dalies nuostatos neriboja galimybės panaudoti išankstinio svarstymo administracinėje institucijoje procedūrą ir netaiko [neatleidžia nuo] reikalavimo išnaudoti administracinio svarstymo procedūras prieš kreipiantis į teismines instancijas tais atvejais, kai toks reikalavimas nustatytas nacionaliniuose įstatymuose.

3. Be to, ir nepažeidžiant 1 ir 2 dalyse minimų pakartotinio nagrinėjimo procedūrų, kiekviena Šalis užtikrina, kad visuomenės atstovai, atitinkantys nacionaliniuose įstatymuose numatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų administracine arba teismo tvarka kreiptis dėl privačių asmenų arba valstybės institucijų, pažeidžiančių nacionalinių įstatymų nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų arba neveikimo užginčijimo.

4. Be to, ir nepažeidžiant 1 dalies nuostatų, vykdant 1, 2 ir 3 dalyse nurodytas procedūras, turi būti užtikrintos atitinkamos ir veiksmingos teisinės gynybos priemonės, įskaitant, jei reikia, tokias teisines gynybos priemones kaip teismo įpareigojimas nepažeisti ieškovo teisių ar sustabdyti veiksmus, pažeidžiančius tas teises, ir tos priemonės turi būti teisingos, bešališkos, pasiūlytos laiku ir ne per daug brangios. Pagal šį straipsnį priimami sprendimai pateikiami ar protokoluojami raštu. Teismų ir, esant galimybei, kitų institucijų sprendimai yra prieinami visuomenei.“

Sąjungos teisė

Direktyva 85/337

7 Pagal Direktyvos 85/337 1 straipsnio 2 dalį „projektas“ reiškia „statybos darbus bei kitų objektų ar veiklos planų įgyvendinimą“ arba „kitokius įsikišimus į natūralią aplinką ir gamtovaizdį, įskaitant mineralinių išteklių gavybą“. Sąvoka „sutikimas dėl planuojamos veiklos“ reiškia „kompetentingos institucijos sprendimą, kuris suteikia užsakovui teisę įgyvendinti projektą“. Sąvokos „visuomenė“ ir „suinteresuota visuomenė“ yra apibrėžiamos taip:

„visuomenė“ – tai vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų ir pagal nacionalinės teisės aktus ar praktiką jų asociacijos, organizacijos ar grupės;

„suinteresuota visuomenė“ – tai visuomenė, kuriai turėjo ar gali turėti poveikio 2 straipsnio 2 dalyje nurodyta sprendimų aplinkos klausimais priėmimo tvarka arba kuri yra ja suinteresuota ta tvarka; šiame apibrėžime nevyriausybinės organizacijos, skatinančios aplinkos apsaugą ir atitinkančios reikalavimus pagal nacionalinę teisę, yra laikomos suinteresuotomis.”

8 Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva netaikoma projektams, kurių detalės priimamos konkrečiais nacionaliniais teisės aktais, nes šios direktyvos tikslai, įskaitant ir tikslą teikti informaciją, yra įgyvendinami per įstatymų leidybos procesą.“

9 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės imasi visų priemonių, reikalingų užtikrinti, kad prieš duodant sutikimą, projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį aplinkai, *inter alia*, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos, būtų atliekamas poveikio aplinkai vertinimas <...>“

10 Direktyvos 5 straipsnio 4 dalyje numatyta:

„Jei valstybės narės mano, kad tai būtina, jos užtikrina, kad visos institucijos, disponuojančios atitinkama informacija, <...> suteiktų užsakovui galimybę ja pasinaudoti.“

11 Direktyvos 85/337 9 straipsnio 1 dalyje pažymima:

„Priėmusi sprendimą leisti ar neleisti vykdyti planuojamą veiklą, kompetentinga institucija ar institucijos atitinkama tvarka informuoja apie jį visuomenę ir pasirūpina, kad visuomenei būtų prieinama ši informacija:

— sprendimo turinys ir su juo susijusios sąlygos,

— apsvarsčius suinteresuotos visuomenės išreikštą susirūpinimą ir nuomones – pagrindiniai motyvai ir aplinkybės, kuriais grindžiamas sprendimas, įskaitant informaciją apie visuomenės dalyvavimą,

— prireikus, pagrindinių priemonių didesniems neigiamiems padariniams išvengti, sumažinti ir, jei galima, kompensuoti aprašymas.“

12 Šios direktyvos 10a straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad pagal atitinkamą nacionalinę teisinę sistemą suinteresuotos visuomenės nariai:

a) turintys pakankamą interesą, arba alternatyviai

b) pareikšdami apie teisės pažeidimą, jei valstybės narės administracinio proceso teisė reikalauja to kaip išankstinės sąlygos,

turėtų teisę į peržiūrėjimą teisme ar kitoje įstatymu nustatytoje nepriklausomoje ir nešališkoje institucijoje, kad užginčytų sprendimų, veikimo ar neveikimo, kuriems pagal šią direktyvą taikomos visuomenės dalyvavimo nuostatos, materialinį ar procesinį teisėtumą.

Valstybės narės nustato, kuriame etape sprendimai, veikimas ar neveikimas gali būti ginčijami.

Kas yra pakankamas interesas ir teisės pažeidimas, nustato valstybės narės, deramai siekdamos suteikti suinteresuotai visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismus. Šiuo tikslu kiekvienos nevyriausybinės organizacijos, atitinkančios 1 straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus, interesas yra laikomas pakankamu šio straipsnio a punkto prasme. Tokia organizacija taip pat laikoma turinti teises, kurios gali būti pažeistos, šio straipsnio b punkto prasme.

Šio straipsnio nuostatos neatmeta preliminaraus peržiūrėjimo administracinėje institucijoje galimybės ir neturi poveikio reikalavimui išnaudoti administracinio peržiūrėjimo procedūras prieš imantis peržiūrėjimo procedūrų teismo tvarka, jei to reikalauja nacionalinė teisė.

Bet kuri tokia procedūra turi būti teisinga, nešališka, savalaikė ir nepernelyg brangi.

Siekdamos toliau didinti šios direktyvos nuostatų veiksmingumą, valstybės narės užtikrina, kad visuomenei būtų prieinama praktinio pobūdžio informacija apie teisę į administracinio ir teisminio peržiūrėjimo procedūras.“

Buveinių direktyva

13 Pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalis:

„3. Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtiniems teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.

4. Jei, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, šis planas ar projektas vis dėlto privalo būti įgyvendintas dėl įpareigojančių priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, neatsižvelgti į visuomenės interesus, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram *Natura 2000* vientisumui apsaugoti. Apie patvirtintas kompensacines priemones ji praneša Komisijai.

Kai atitinkamoje teritorijoje yra prioritetinis natūralių buveinių tipas ir (arba) prioritetinė rūšis, vieninteliai argumentai, kuriuos galima pateikti, yra argumentai, susiję su žmonių sveikata ar sauga, su labai svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis arba kitomis, Komisijos nuomone, įpareigojančiomis priežastimis neatsižvelgti į visuomenės interesus.“

Nacionalinė teisė

14 Pirminėje 2008 m. liepos 17 d. Valonijos regiono parlamento dekreto dėl kelių leidimų, pagrįstų viršesniais bendrojo intereso pagrindais (*Décret wallon relatif à quelques permis pour lesquels il existe des motifs impérieux d'intérêt general; Moniteur belge*, 2008 m. liepos 25 d., p. 38900), 1–4 straipsnių redakcijoje nustatyta:

„1 straipsnis. Viršesni bendrojo intereso pagrindai suteikti urbanistikos leidimus, aplinkosaugos leidimus ir specialius leidimus egzistuoja dėl šių veiksmų ir darbų:

1) Lježo-Bersė ir Briuselio pietinio Šarlerua oro uostų infrastruktūros ir pastatų, skirtų keleiviams, projektavimo veiksmų ir darbų:

a) Lježo-Bersė oro uosto atveju:

— šiaurinės krovinių zonos padidinimas lėktuvų stovėjimo aikštelei ir būsimoms krovinių salėms įrengti,

— apvažiavimo keliai ir pietinis riedėjimo takas,

— ketvirto kuro bazės rezervuaro statyba,

— TGV krovinių stotis,

— automobilių stovėjimo aikštelės pietinėje automagistralės pusėje padidinimas,

— būsimas biurų pastatas;

b) Briuselio pietinio Šarlerua oro uosto atveju:

— tako pailginimas, įskaitant privažiavimo kelių nutiesimą ir šiaurinio riedėjimo tako tarp jų pailginimą,

— kontrolės bokštas ir radaras,

— lėktuvų stovėjimo aikštelės padidinimas,

— nuledinimo aikštelių įrengimas,

— oro uosto sujungimas su magistrale R3,

— periferiniai keliai ir pietinis riedėjimo takas,

— oro uosto salės padidinimas,

— automobilių stovėjimo aikštelių padidinimas,

— geležinkelio stotis ir jos infrastruktūra.

2) Valonijos regiono teritorijoje atliekamų veiksmų ir darbų, susijusių su RER tinklu, vykdant 2001 m. spalio 11 d. bendradarbiavimo susitarimą tarp Federacinės valstybės, Flandrijos, Valonijos ir Briuselio-sostinės regionų dėl daugiamečio S.N.C.B. investicijų plano 2001–2012 m.;

3) veiksmų ir darbų, susijusių su Šarlerua, Lježo, Namiūro ir Monso viešojo transporto struktūros kūrimo būdais, įgyvendinant 1999 m. gegužės 27 d. Valonijos vyriausybės priimtą regiono vystymo planą (trečios dalies 1.4 punktas);

4) dėl Valonijos regiono teritorijoje esančio transeuropinio transporto tinklo, minimo 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 884/2004/EB, iš dalies keičiančiame Sprendimą Nr. 1692/96/EB, pateikiančiame Bendrijos gaires dėl transeuropinio transporto tinklo plėtros, trūkstamų susisiekimo keliais ir upėmis atšakų.

2 straipsnis. Jei 1 straipsnyje minimi veiksmai ir darbai yra nurodyti Valonijos Teritorijų planavimo, urbanizmo, paveldo ir energijos kodekso (*Code wallon de l'Aménagement du Territoire, de l'Urbanisme, du Patrimoine et de l'Énergie*) 84 straipsnyje, leidimą išduoda Vyriausybė arba jos įgaliotas asmuo pagal šio kodekso 127 straipsnyje nustatytas sąlygas, įskaitant nustatytąsias šio straipsnio 3 dalyje.

Kai 1 straipsnyje minimi veiksmai ir darbai yra susiję su institucija, kaip ji apibrėžiama 1999 m. kovo 11 d. Dekrete dėl aplinkosaugos leidimo, taikoma šio dekreto 13 straipsnio 2 pastraipa.

Nukrypstant nuo 1 ir 2 straipsnių, prašymas išduoti leidimą, kuris pateiktas arba pranešimas apie jo gavimą gautas iki šio dekreto įsigaliojimo, nagrinėjamas pagal tą dieną galiojusias nuostatas.

3 straipsnis. Per keturiasdešimt penkias dienas nuo urbanistikos leidimo, aplinkosaugos leidimo ar specialaus leidimo, susijusių su 1 straipsnyje nurodytais veiksmais ir darbais, išdavimo Vyriausybė juos pateikia Valonijos parlamentui. 2 straipsnio 3 pastraipoje minimi leidimai pateikiami Parlamentui per keturiasdešimt penkias dienas nuo tos dienos, kai juos gauna Vyriausybė.

Valonijos parlamentas ratifikuoja pateiktus leidimus per šešiasdešimt dienų nuo leidimo bylos pateikimo Valonijos parlamento kanceliarijai. Jeigu ratifikavimo dekretas nepatvirtinamas per nurodytą laikotarpį, laikoma kad leidimas yra neišduotas.

1 ir 2 pastraipose nurodyti terminai yra sustabdomi nuo liepos 16 d. iki rugpjūčio 15 d.

Valonijos parlamento ratifikuotas leidimas yra vykdytinas nuo dekreto paskelbimo *Moniteur belge* dienos; leidimą Vyriausybė persiunčia vadovaudamasi minėto kodekso arba 1999 m. kovo 11 d. dekreto nuostatomis.

4 straipsnis. Jei išduoti leidimą prašoma dėl nedidelio Valonijos parlamento ratifikuoto leidimo pakeitimo, prašymui taikomos minėto kodekso ar dekreto bendrosios normos."

15 2008 m. liepos 17 d. Valonijos parlamento dekreto 5–9 straipsniuose numatyta:

„5 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— dėl infrastruktūros ir regioninių oro uostų pastatų, skirtų keleiviams, projektavimo veiksmų ir darbų: 2005 m. rugpjūčio 25 d. Ministro įsakymas dėl SA SAB išduoto aplinkosaugos leidimo, susijusio su Lježo-Bersė oro uostu.

6 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— dėl infrastruktūros ir regioninių oro uostų pastatų, skirtų keleiviams, projektavimo veiksmų ir darbų: 2006 m. rugsėjo 13 d. Ministro įsakymas, kuriuo *Société régionale wallonne des Transports* suteikiamas urbanistikos leidimas, skirtas Lježo-Bersė oro uosto pagrindiniam pakilimo ir nusileidimo takui pailginti.

7 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— dėl infrastruktūros ir regioninių oro uostų pastatų, skirtų keleiviams, projektavimo veiksmų ir darbų: 2003 m. rugsėjo 16 d. Šarlerua teritorijos planavimo, apgyvendinimo ir paveldo generalinės direkcijos (*Direction générale de l'Aménagement du Territoire, du Logement et du Patrimoine de Charleroi*) įgalioto pareigūno SA SOWAER išduotas urbanistikos leidimas, skirtas Tintia upės skliautimo ir žemės reljefo oro uosto šiaurės rytų zonoje modifikavimo darbams atlikti.

8 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— dėl infrastruktūros ir regioninių oro uostų pastatų, skirtų keleiviams, projektavimo veiksmų ir darbų: 2005 m. liepos 25 d. Ministro įsakymas dėl SA SOWAER išduoto specialaus leidimo, susijusio su Briuselio pietiniu Šarlerua oro uostu (keleivių salė: 3 000 000 keleivių per metus), automobilių stovėjimo aikštele (1 600 vietų ant žemės ir 1 000 daugiaaukščiame pastate), privažiavimo keliais iki stovėjimo aikštelių, lėktuvų takų, prie oro uosto salės esančiomis lėktuvų stovėjimo aikštelėmis, vandens valymo stotimi, techniniais pastatais, kuro baze (2 420 m3 aviacinio kuro ir 30 m3 automobilių kuro) ir su naujais komunaliniais keliais.

9 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— dėl infrastruktūros ir regioninių oro uostų pastatų, skirtų keleiviams, projektavimo veiksmų ir darbų: 2005 m. liepos 27 d. Ministro įsakymas dėl aplinkosaugos leidimo SA SOWAER eksploatuoti Briuselio pietinį Šarlerua oro uostą."

16 Šio dekreto 14–17 straipsniuose nurodyta:

„14 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— dėl RER tinklo ir su juo susijusių priklausinių, prieigos prie jo ir su tuo susijusių paslaugų: 2006 m. vasario 9 d. Ministro įsakymas dėl specialaus leidimo, išduoto S.N.C.B. statyti ir eksploatuoti trečiąjį ir ketvirtąjį *Infrabel 124* geležinkelio linijos, jungiančios Briuselį ir Šarlerua, kelius Vaterlo, Braine-l'Alleud ir Nivelio komunose.

15 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— 2008 m. birželio 19 d. Ministro įsakymas dėl *Intercommunale du Brabant wallon* (IBW) išduoto specialaus leidimo statyti ir eksploatuoti Hain 92 000 GE (gyventojų ekvivalento) nuotėkų valymo stotį Braine-le-Château komunoje.

16 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— 2008 m. liepos 7 d. Ministro įsakymas dėl *SA Codic Belgique* išduoto aplinkosaugos leidimo dėl administracinio ir mokymų centro su įvairiomis techninėmis instaliacijomis eksploatavimo La Hulpe, *chaussée de Bruxelles* 135, esančiose patalpose.

17 straipsnis. Ratifikuojamas toliau nurodytas leidimas, kurio atžvilgiu egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai:

— 2008 m. birželio 4 d. Ministro įsakymas dėl *SA Codic Belgique* išduoto urbanistikos leidimo dėl administracinio ir mokymų centro su įvairiomis techninėmis instaliacijomis eksploatavimo La Hulpe, *chaussée de Bruxelles* 135, esančiose patalpose.“

17 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos iš esmės matyti, kad *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) yra kompetentinga priimti sprendimą dėl ieškinių, pareikštų dėl administracinių aktų ir administracinių institucijų įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų, taip pat dėl teisės aktų leidėjų ar jų organų administracinių aktų, panaikinimo.

18 Tačiau ji neturi jurisdikcijos nagrinėti ieškinių dėl įstatymo galios aktų.

19 Valonijos parlamento dekretu ratifikavus statybos leidimus ir sutikimus vykdyti darbus, jiems suteikta įstatymo galia. Todėl *Conseil d'État* netenka jurisdikcijos nagrinėti ieškinių dėl šių ratifikuotų aktų panaikinimo, juos galima ginčyti tik *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas), kuriame gali būti pateikti tik kai kurie teisiniai pagrindai.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

20 Belgijos *Cour constitutionnelle* yra paduoti keli skundai, kuriais siekiama panaikinti 2008 m. liepos 17 d. Valonijos parlamento dekretą, kuriuo buvo „ratifikuoti“ statybos leidimai dėl įvairių darbų, susijusių su Lježo-Bersė ir Briuselio pietinio Šarlerua oro uostais bei Briuselio-Šarlerua geležinkelio linija, t. y. kuriuo jie buvo patvirtinti atsižvelgiant į „viršesnius bendrojo intereso pagrindus“.

21 Be to, dėl šio dekreto teisėtumo į *Cour constitutionnelle* su prejudiciniais klausimais kreipėsi Belgijos *Conseil d'État*. Prieš tai *Conseil d'État* kilo klausimas dėl šio dekreto atitikties Sąjungos teisei ir Orhuso konvencijai ir ji dėl to pateikė Teisingumo Teismui prašymus dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, dėl kurių buvo priimtas 2011 m. spalio 18 d. Sprendimas *Boxus ir kt.* (C-128/09-C-131/09, C-134/09 ir C-135/09, Rink. p. I-9711).

22 Dėl to, kad šis aktas turi įstatymo galią, šie statybų leidimai negali būti ginčijami *Conseil d'État*, o tik *Cour constitutionnelle* ir tik dėl motyvų, susijusių su neatitiktimi normoms, kurių kontrolė pavesta šiam teismui.

23 Kiekvienoje pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašoma, be kita ko, nuspręsti, ar dėl ginčijamo dekreto nagrinėjamiems leidimams gali būti taikoma ne *Conseil d'Etat*, o *Cour constitutionnelle* kontrolė, nors pastarajame nėra tokių didelių galimybių ginti savo teises kaip *Conseil d'Etat*. Taip įstatymų leidėjas esą pažeidė Belgijos Konstitucijos 10, 11 ir 23 straipsnius kartu su Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2, 3 ir 4 dalimis bei Direktyvos 85/337/EB 10a straipsniu.

24 Tokiomis aplinkybėmis *Cour constitutionnelle* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Orhuso konvencijos <...> 2 straipsnio 2 dalį ir 9 straipsnio 4 dalį reikia aiškinti laikantis šios Konvencijos taikymo vadove pateikiamų paaiškinimų?

2. a) Ar Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad į šios Konvencijos taikymo sritį nepatenka teisės aktai, kaip antai urbanistikos ir aplinkosaugos leidimai, išduoti pagal 2008 m. liepos 17 d. Valonijos [parlamento] dekreto <...> 1–4 straipsniuose nustatytą procedūrą?

b) Ar Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, jog į šios Konvencijos taikymo sritį nepatenka teisės aktai, kaip antai šio dekreto 5–9 ir 14–17 straipsniuose numatyti urbanistikos ir aplinkosaugos leidimų ratifikavimai?

c) Ar Direktyvos 85/337 <...> 1 straipsnio 5 dalį reikia aiškinti taip, jog į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka teisės aktai, kaip antai urbanistikos ir aplinkosaugos leidimai, išduoti pagal minėto dekreto 1–4 straipsniuose nustatytą procedūrą?

d) Ar Direktyvos 85/337 <...> 1 straipsnio 5 dalį reikia aiškinti taip, jog į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka teisės aktai, kaip antai šio dekreto 5–9 ir 14–17 straipsniuose numatyti urbanistikos ir aplinkosaugos leidimų ratifikavimai?

3. a) Ar Orhuso konvencijos 3 straipsnio 9 dalis ir 9 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys bei Direktyvos 85/337 <...> 10a straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama procedūra, kaip antai numatoma šio dekreto 1–4 straipsniuose, pagal kurią dekretų leidėjas išduoda administracinės valdžios institucijos parengtus urbanistikos ir aplinkosaugos leidimus, dėl kurių galima paduoti tik [nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą] minimus ieškinius *Cour constitutionnelle* ir bendrosios kompetencijos teismams?

b) Ar Orhuso konvencijos 3 straipsnio 9 dalis ir 9 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys bei Direktyvos 85/337 <...> 10a straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama priimti teisės aktus, kaip antai šio dekreto 5–9 ir 14–17 straipsniuose numatyti atgaline data galiojantys ratifikavimai, dėl kurių galima paduoti tik [nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą] minimus ieškinius *Cour constitutionnelle* ir bendrosios kompetencijos teismams?

4. a) Ar Orhuso konvencijos 6 straipsnio 9 dalis ir Direktyvos 85/337 <...> 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiama procedūra, kaip antai numatoma šio dekreto 1–4 straipsniuose, pagal kurią dekrete, kuriuo išduodami urbanistikos ar aplinkosaugos leidimai, nereikia nurodyti visų elementų, leidžiančių įsitikinti, kad šie leidimai yra pagrįsti tinkamu išankstiniu vertinimu, atliktu pagal Orhuso konvencijos ir Direktyvos 85/337 <...> reikalavimus?

b) Ar Orhuso konvencijos 6 straipsnio 9 dalis ir Direktyvos 85/337 <...> 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiama priimti teisės aktus, kaip antai šio dekreto 5–9 ir 14–17 straipsniuose numatyti ratifikavimai, kuriuose nereikia nurodyti visų elementų, leidžiančių įsitikinti, kad šie leidimai yra pagrįsti tinkamu išankstiniu vertinimu, atliktu pagal Orhuso konvencijos ir Direktyvos 85/337 <...> reikalavimus?

5. Ar [Buveinių] direktyvos <...> 6 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad ja leidžiama teisės aktų leidėjui išduoti leidimą tokiems projektams, kurie minimi šio dekreto 16 ir 17 punktuose, nors jų atžvilgiu atliktą vertinimą *Conseil d'Etat*, priėmęs sprendimą ypatingos skubos tvarka, pripažino turinčiu trūkumų, ir su juo savo nuomonėje nesutiko Valonijos regiono institucija, atsakinga už ekologinį gamtos valdymą?

6. Neigiamai atsakius į penktąjį klausimą, ar [Buveinių] direktyvos 6 straipsnio 4 dalį reikia aiškinti taip, kad ji leidžia infrastruktūros, skirtos privačios bendrovės administraciniam centrui, kuriame dirbtų daug darbuotojų, statymą laikyti įpareigojančia priežastimi, susijusia su svarbiu viešuoju interesu?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

25 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalis ir 9 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinamos laikantis šios konvencijos taikymo vadove pateikiamų paaiškinimų.

26 Iš taikymo vadovo teksto ir skyriuje „Kaip naudoti vadovą“ esančių paaiškinimų matyti, kad vienintelis šio tarptautinių ekspertų parengto dokumento tikslas yra pateikti Orhuso konvencijos analizę, kad jos skaitytojai „galėtų geriau suprasti Konvenciją ir jos praktinę reikšmę“.

27 Nors Orhuso konvencijos taikymo vadovas gali būti laikomas aiškinamuoju dokumentu, į kurį aiškinant konvenciją prireikus galima atsižvelgti greta kitų reikšmingų dalykų, jame esanti analizė neturi jokios privalomosios galios ir tokios norminės reikšmės, kokią turi Orhuso konvencijos nuostatos.

28 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad nors aiškinant Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalį ir 9 straipsnio 4 dalį galima atsižvelgti į šios konvencijos taikymo vadovą, jis neturi jokios privalomosios galios ir tokios norminės reikšmės, kokią turi Orhuso konvencijos nuostatos.

Dėl antrojo klausimo

29 Savo antruoju klausimu, kurio įvairias dalis reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalis ir Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinamos taip, kad teisės aktas, kaip 2008 m. liepos 17 d. Valonijos parlamento dekretas, kuriuo, suteikiant įstatymo galią „ratifikuojami“ urbanistikos leidimai, aplinkosaugos leidimai ar leidimai atlikti darbus, kuriuos prieš tai išdavė administracinė institucija ir kurių atžvilgiu nurodyta, kad „egzistuoja viršesni bendrojo intereso pagrindai“, nepatenka į atitinkamas Konvencijos ir direktyvos taikymo sritis.

30 Iš Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalies išplaukia, kad kai šios direktyvos tikslai pasiekiami per įstatymų leidybos procesą, įskaitant informacijos teikimą, direktyva atitinkamam projektui netaikoma (žr. 2000 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Linster*, C-287/98, Rink. p. I-6917, 51 punktą ir minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 36 punktą).

31 Šioje nuostatoje numatytos dvi sąlygos, kad projektą galima būtų laikyti nepatenkančiu į Direktyvos 85/337 taikymo sritį. Pirmoji reikalauja, kad projekto detalės būtų priimamos specialiu teisės aktu. Pagal antrąją sąlygą šios direktyvos tikslai, įskaitant informacijos teikimą, turi būti pasiekti per įstatymų leidybos procesą (žr. 1999 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *WWF ir kt.*, C-435/97, Rink. p. I-5613, 57 punktą ir minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 37 punktą).

32 Kalbant apie pirmąją sąlygą, pažymėtina, jog visų pirma ji reiškia, kad projektas turi būti priimtas specialiu teisės aktu. Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad sąvokos „projektas“ ir „sutikimas“ apibrėžtos Direktyvos 85/337 1 straipsnio 2 dalyje. Taigi, kad teisės aktas, kuriuo priimamas projektas, patektų į šios direktyvos 1 straipsnio 5 dalies taikymo sritį, jis turi būti specialus ir turėti tokias pačias savybes kaip ir sutikimas dėl planuojamos veiklos. Konkrečiai kalbant, juo turi būti suteikta teisė užsakovui įgyvendinti projektą (žr. minėtų sprendimų *WWF ir kt.* 58 punktą ir *Boxus ir kt.* 38 punktą).

33 Be to, turi būti priimtos projekto detalės, t. y. projektas turi būti pakankamai tikslus ir galutinis, kad teisės akte, lygiai kaip ir sutikime dėl planuojamos veiklos, būtų pateikti visi įstatymų leidėjo apsvarstyti projekto elementai, svarbūs poveikio aplinkai vertinti (žr. minėtų sprendimų *WWF ir kt.*

59 punktą ir *Boxus ir kt.* 39 punktą). Teisės aktu turi būti patvirtinta, kad, kiek tai susiję su atitinkamu projektu, buvo pasiekti Direktyvos 85/337 tikslai (žr. minėtų sprendimų *Linster* 56 punktą ir *Boxus ir kt.* 39 punktą).

34 Remiantis tuo galima daryti išvadą, kad teisės aktas negali būti laikomas aktu, kuriuo priimamos projekto detalės, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalį, jeigu jame nėra elementų, būtinų šio projekto poveikiui aplinkai įvertinti, arba reikia priimti kitus aktus, suteikiančius teisę užsakovui įgyvendinti projektą (žr. minėtų sprendimų *WWF ir kt.* 62 punktą: *Linster* 57 punktą ir *Boxus ir kt.* 40 punktą).

35 Dėl antrosios sąlygos pažymėtina, jog iš Direktyvos 85/337 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad pagrindinis jos tikslas yra užtikrinti, kad prieš išduodant sutikimą dėl projektų, kurie dėl savo pobūdžio, masto ar vietos gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai, būtų iš anksto įvertintas jų poveikis (žr. minėtų sprendimų *Linster* 52 punktą ir *Boxus ir kt.* 41 punktą).

36 Be to, Direktyvos 85/337 šeštoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad projekto vertinimas turi būti atliktas remiantis atitinkama informacija, kurią pateikia užsakovas ir kurią gali papildyti valdžios institucijos bei asmenys, suinteresuoti projektu (žr. minėtų sprendimų *WWF ir kt.* 61 punktą; *Linster* 53 punktą ir *Boxus ir kt.* 42 punktą).

37 Taigi teisės aktų leidėjas, priimdamas projektą, turi turėti pakankamai informacijos. Iš Direktyvos 85/337 5 straipsnio 3 dalies ir jos IV priedo matyti, kad informacijoje, kurią privalo pateikti užsakovas, turi būti bent projekto aprašymas su informacija apie jo vietą, projektavimą ir dydį, numatytų priemonių, skirtų reikšmingo neigiamo poveikio pasekmėms išvengti, sušvelninti ar, jeigu įmanoma, atitaisyti, aprašymas bei duomenys, reikalingi galimam pagrindiniam projekto poveikiui aplinkai nustatyti ir įvertinti (žr. minėtų sprendimų *Linster* 55 punktą ir *Boxus ir kt.* 43 punktą).

38 Atsižvelgiant į plano patvirtinimo keliais etapais procedūros ypatumus, Direktyva 85/337 nedraudžiama tą patį projektą patvirtinti dviem nacionalinės teisės aktais, kurie kartu laikomi sutikimu, kaip tai suprantama pagal jos 1 straipsnio 2 dalį (šiuo klausimu žr. 2006 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę*, C-508/03, Rink. p. I-3969, 102 punktą). Todėl teisės aktų leidėjas, priimdamas galutinį projekto patvirtinimo aktą, gali pasinaudoti informacija, surinkta per išankstinę administracinę procedūrą (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 44 punktą).

39 Tačiau dėl to, kad egzistuoja tokia administracinė procedūra, negali būti laikoma, jog projekto detalės priimtos specialiu teisės aktu pagal Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalį, jeigu šiame teisės akte nesilaikoma šio sprendimo 37 punkte nurodytų dviejų sąlygų. Vadinasi, kaip Teisingumo Teismas nusprendė minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 45 punkte, teisės aktas, kuriuo, remiantis viršesniais bendrojo intereso pagrindais, tik „ratifikuojamas“ ankstesnis administracinis aktas, prieš tai nepradėjus įstatymų dėl esmės leidybos proceso, kuris užtikrintų, kad laikomasi minėtų sąlygų, negali būti laikomas specialiu teisės aktu, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, todėl to nepakanka norint pripažinti, kad projektas nepatenka į Direktyvos 85/337 taikymo sritį.

40 Konkrečiai kalbant, teisės aktas, priimtas teisėkūros organo nariams neturint šio sprendimo 37 punkte minėtos informacijos, negali patekti į Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalies taikymo sritį (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 46 punktą).

41 Nacionalinis teismas turi nustatyti, ar buvo laikomasi šių sąlygų. Šiuo tikslu jis turi atsižvelgti tiek į priimto teisės akto turinį, tiek į visą su jo priėmimu susijusį įstatymų leidybos procesą, ypač parengiamuosius aktus ir parlamentarų debatus (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 47 punktą).

42 Toks minėtame Sprendime *Boxus ir kt.* Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 daliai taikytas sprendimas gali būti taikomas ir Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 daliai. Pirma, šios Konvencijos 2 straipsnio 2 dalies turinys iš esmės atitinka šios direktyvos 1 straipsnio 5 dalies turinį. Antra, joks Orhuso konvencijos tikslu ar apimtimi grindžiamas motyvas negali Teisingumo Teismui trukdyti aiškinant šią Konvenciją pasiremti savo atliktu panašių Direktyvos 85/337 nuostatų aiškinimu.

43 Taigi į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalis ir Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinamos taip, kad į šių teisės aktų atitinkamas taikymo sritis nepatenka tik projektai, kurių detalės priimtos specialiu teisės aktu, o šių teisės aktų tikslai buvo pasiekti per įstatymų leidybos procesą. Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas tiek į priimto teisės akto turinį, tiek į visą su jo priėmimu susijusį įstatymų leidybos procesą, ypač į parengiamuosius aktus ir parlamentarų debatus, turi patikrinti, ar buvo laikomasi šių dviejų sąlygų. Šiuo atžvilgiu teisės aktas, kuriuo, remiantis viršesniais bendrojo intereso pagrindais, tik „ratifikuojamas“ ankstesnis administracinis aktas, prieš tai nepradėjus įstatymų dėl esmės leidybos proceso, kuris užtikrintų, kad laikomasi minėtų sąlygų, negali būti laikomas specialiu teisės aktu, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, todėl to nepakanka norint pripažinti, kad projektas nepatenka į atitinkamas Konvencijos ir direktyvos taikymo sritis.

Dėl trečiojo klausimo

44 Savo trečiuoju klausimu, kurio įvairias dalis reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2–4 dalys ir Direktyvos 85/337 10a straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama teisę įgyvendinti projektą, kuris patenka į jų taikymo sritį, suteikti teisės aktu, dėl kurio pagal nacionalinę teisę negalima pareikšti ieškinio teisme arba kitoje įstatymu nustatytoje nepriklausomoje ir nešališkoje institucijoje, suteikiant galimybę ginčyti šį aktą dėl esmės ir procedūros klausimų.

45 Iš Orhuso konvencijos 2 straipsnio 2 dalies, skaitomos kartu su jos 6 ir 9 straipsniais bei Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalimi, matyti, kad nei Konvencija, nei direktyva netaikomos projektams, priimtiems teisės aktu, atitinkančiu šio sprendimo 31 punkte nurodytas sąlygas (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 50 punktą).

46 Kalbant apie kitus projektus, t. y. tuos, kurie buvo priimti ne įstatymo galios aktu arba įstatymo galios aktu, kuris neatitinka minėtų sąlygų, pažymėtina, kad iš pačio Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies ir Direktyvos 85/337 10a straipsnio teksto matyti, jog valstybės turi numatyti galimybę pareikšti ieškinį teisme arba kitoje įstatymu nustatytoje nepriklausomoje ir nešališkoje institucijoje dėl sprendimų, veiksmų ar neveikimo, atitinkamai patenkančių į Orhuso konvencijos 6 straipsnio arba Direktyvos 85/337 taikymo sritį, materialinio ir procesinio teisėtumo (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 51 punktą).

47 Valstybės narės pagal procedūrinės autonomijos principą ir laikydamosi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų turi diskreciją įgyvendindamos Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalį ir Direktyvos 85/337 10a straipsnį. Jos turi nustatyti, kuris teismas ar įstatymu nustatyta nepriklausoma ir nešališka institucija turi kompetenciją nagrinėti šiose nuostatose numatytus ieškinius ir pagal kokias proceso taisykles, jeigu laikytasi minėtų nuostatų (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 52 punktą).

48 Vis dėlto Orhuso konvencijos 9 straipsnis ir Direktyvos 85/337 10a straipsnis netektų veiksmingumo, jeigu vien dėl aplinkybės, kad projektas priimtas teisės aktu, neatitinkančiu šio sprendimo 31 punkte nurodytų sąlygų, būtų netenkama teisės pareikšti ieškinio dėl jo materialinio ir procesinio teisėtumo, kaip tai suprantama pagal šiuos tekstus (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 53 punktą).

49 Reikalavimai, kurie išplaukia iš Orhuso konvencijos 9 straipsnio ir Direktyvos 85/337 10a straipsnio, šiuo atžvilgiu suponuoja tai, kad kai projektas, patenkantis į Orhuso konvencijos 6 straipsnio arba Direktyvos 85/337 taikymo sritį, priimtas teisės aktu, tai, ar šis teisės aktas atitinka šio sprendimo 31 punkte nurodytas šios direktyvos 1 straipsnio 5 dalyje nustatytas sąlygas, remdamasis nacionalinėmis proceso taisyklėmis, turi kontroliuoti teismas arba įstatymu nustatyta nepriklausoma ir nešališka institucija (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 54 punktą).

50 Tuo atveju, jei negalima pareikšti jokio pirma nurodyto pobūdžio ar apimties ieškinio dėl tokio akto, nacionalinis teismas, į kurį kreipiamasi, įgyvendindamas savo kompetenciją turi vykdyti pirmesniame punkte aprašytą kontrolę ir prireikus netaikyti šio teisės akto (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 55 punktą).

51 Tuo atveju, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nuspręstų, kad 2008 m. liepos 17 d. Valonijos parlamento dekretas neatitinka šio sprendimo 31 punkte nurodytų Direktyvos 85/337 1 straipsnio 5 dalyje nustatytų sąlygų, ir jei būtų nustatyta, kad pagal taikytinas nacionalines normas joks teismas ar įstatymu nustatyta nepriklausoma ir nešališka institucija neturi kompetencijos atlikti šio dekreto materialinio ar procesinio galiojimo kontrolės, jis turi būti laikomas neatitinkančiu iš Orhuso konvencijos 9 straipsnio ir Direktyvos 85/337 10a straipsnio kylančių reikalavimų. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi jo netaikyti (žr. minėto Sprendimo *Boxus ir kt.* 56 punktą).

52 Taigi į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2–4 dalys ir Direktyvos 85/33710a straipsnis turi būti aiškinami taip:

— kai projektas, patenkantis į šių nuostatų taikymo sritį, priimtas teisės aktu, klausimą, ar šis teisės aktas atitinka šios direktyvos 1 straipsnio 5 dalyje nustatytas sąlygas, laikantis nacionalinių proceso taisyklių turi būti galima pateikti teismui arba įstatymu nustatytai nepriklausomai ir nešališkai institucijai, ir

— jei negalima pareikšti jokio pirma nurodyto pobūdžio ar apimties ieškinio dėl tokio akto, nacionalinis teismas, į kurį kreipiamasi, įgyvendindamas savo kompetenciją turi vykdyti pirmesnėje įtraukoje aprašytą kontrolę ir prireikus netaikyti šio teisės akto.

Dėl ketvirtojo klausimo

53 Ketvirtuoju klausimu, kurio įvairias dalis reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Orhuso konvencijos 6 straipsnio 9 dalis ir Direktyvos 85/337 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jos draudžia priimti teisės aktus, kuriuose nėra nurodyti visi motyvai, kuriais remiantis jie buvo priimti ir kurie leistų kontroliuoti, kad jie pagrįsti tinkamu išankstiniu vertinimu, atliktu pagal šios Konvencijos ir direktyvos reikalavimus.

54 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Direktyvos 85/337 4 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo nereikalaujama, jog pačiame sprendime nevertinti į šios direktyvos II priedą patenkančio projekto poveikio aplinkai būtų nurodyti motyvai, dėl kurių kompetentinga institucija nusprendė, kad tokio vertinimo nereikia, tačiau tuo atveju, kai suinteresuotasis asmuo to prašo, kompetentinga administravimo institucija privalo jam nurodyti motyvus, dėl kurių šis sprendimas buvo priimtas, arba, atsakydama į pateiktą prašymą, perduoti reikšmingą informaciją ir dokumentus (žr. 2009 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Mellor*, C-75/08, Rink. p. I-3799, 61 punktą).

55 Tokį aiškinimą galima taikyti ir Direktyvos 85/337 9 straipsnio 1 daliai.

56 Taigi, nors pagal Direktyvos 85/337 9 straipsnio 1 dalį laikantis atitinkamų procedūrų visuomenė turi būti informuota apie kompetentingos institucijos priimtą sprendimą ir motyvus, kuriais jis grindžiamas, remiantis tuo negalima daryti išvados, kad pačiame sprendime turi būti nurodytos priežastys, dėl kurių kompetentinga institucija nusprendė, kad jis yra būtinas (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Mellor* 56 punktą).

57 Vis dėlto iš to išplaukia, kad tretieji asmenys ir suinteresuotosios administravimo institucijos turi galėti įsitikinti, jog kompetentinga institucija pagal nacionalinės teisės normas žinojo, kad laikantis Direktyvos 85/337 reikalavimų buvo atliktas išankstinis ir tinkamas vertinimas (žr. minėto Sprendimo *Mellor* 57 punktą).

58 Be to, suinteresuotieji asmenys ir kitos suinteresuotosios nacionalinės institucijos turi galėti užtikrinti, prireikus teisminiu būdu, kad būtų vykdoma kompetentingos institucijos pareiga atlikti patikrinimą (žr. minėto Sprendimo *Mellor* 58 punktą).

59 Šiuo atžvilgiu veiksminga teisminė kontrolė, kuri turi apimti ginčijamo sprendimo motyvų teisėtumą, iš esmės reiškia, kad bylą nagrinėjantis teismas gali reikalauti, jog kompetentinga institucija nurodytų šiuos motyvus. Tačiau, konkrečiai kalbant apie Sąjungos teise suteikiamos teisės veiksmingos apsaugos užtikrinimą, taip pat reikia, kad suinteresuotieji asmenys galėtų ginti šią teisę kuo geresnėmis sąlygomis ir visiškai susipažinę su informacija nuspręsti, ar reikia kreiptis į teismą. Iš to matyti, kad tokiomis aplinkybėmis kompetentinga nacionalinė institucija privalo pačiame sprendime arba vėliau suinteresuotųjų asmenų prašymu nurodyti jiems motyvus, kuriais grindžia savo sprendimą (žr. 1987 m. spalio 15 d. Sprendimo *Heylens ir kt.*, 222/86, Rink. p. 4097, 15 punktą ir minėto Sprendimo *Mellor* 59 punktą).

60 Vėliau informuojama gali būti ne tik aiškiai išdėstant motyvus, bet ir perduodant reikšmingą informaciją ir dokumentus atsakant į pateiktą prašymą (žr. minėto Sprendimo *Mellor* 60 punktą).

61 Nors motyvai nebūtinai turi būti nurodyti pačiame sprendime, kompetentinga institucija, remdamasi taikytinais nacionalinės teisės aktais ar savo iniciatyva, sprendime gali nurodyti motyvus, kuriais jis pagrįstas (žr. minėto Sprendimo *Mellor* 63 punktą).

62 Tokiu atveju sprendimas turi būti toks, kad leistų suinteresuotiesiems asmenims įvertinti galimybę pareikšti dėl jo ieškinį, galbūt atsižvelgiant į įrodymus, apie kuriuos vėliau jie gali būti informuoti (žr. minėto Sprendimo *Mellor* 64 punktą).

63 Toks aiškinimas gali būti taikomas ir Orhuso konvencijos 6 straipsnio 9 daliai. Pirma, šios nuostatos turinys iš esmės atitinka Direktyvos 85/337 9 straipsnio 1 dalies turinį. Antra, joks Orhuso konvencijos tikslu ar apimtimi grindžiamas motyvas negali Teisingumo Teismui trukdyti aiškinant šią konvenciją pasiremti savo atliktu panašių Direktyvos 85/337 nuostatų aiškinimu.

64 Todėl į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Orhuso konvencijos 6 straipsnio 9 dalis ir Direktyvos 85/337 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis nereikalaujama, jog pačiame sprendime būtų nurodyti motyvai, dėl kurių kompetentinga institucija nusprendė, kad jis yra būtinas. Tačiau tuo atveju, kai suinteresuotasis asmuo to prašo, kompetentinga institucija privalo jam nurodyti motyvus, dėl kurių šis sprendimas buvo priimtas, arba, atsakydama į pateiktą prašymą, perduoti reikšmingą informaciją ir dokumentus.

Dėl penktojo klausimo

65 Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja leidžiama įstatymų leidėjui patvirtinti planą ar projektą tik įsitikinus, kad jis nepakenks atitinkamos teritorijos vientisumui.

66 Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatyta vertinimo procedūra, kuria atliekant išankstinę kontrolę siekiama užtikrinti, kad planas ar projektas, tiesiogiai nesusijęs su teritorijos tvarkymu ar jam nebūtinas, bet galintis ją reikšmingai paveikti, būtų patvirtinamas, tik jeigu jis nepakenks teritorijos vientisumui (žr. 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Waddenvereniging ir Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, Rink. p. I-7405, 34 punktą).

67 Planas ar projektas gali būti patvirtintas tik su sąlyga, kad kompetentingos institucijos yra įsitikinusios, kad jis nedaro žalingo poveikio teritorijos vientisumui. Taip yra, kai dėl tokio poveikio nebuvimo nebelieka jokių moksliškai pagrįstų abejonių (žr. 2006 m. spalio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-239/04, Rink. p. I-10183, 20 punktą). Be to, priimant sprendimą, leidžiantį įgyvendinti projektą, turi nebelikti jokių moksliškai pagrįstų abejonių dėl žalingo poveikio atitinkamos teritorijos vientisumui nebuvimo (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 24 punktą).

68 Be to, kalbant apie teritorijas, galinčias būti priskirtas prie Bendrijos svarbos teritorijų, ypač apie teritorijas, kuriose yra prioritetinių natūralių buveinių tipų, reikia pažymėti, kad pagal Buveinių direktyvą valstybės narės, atsižvelgdamos į šia direktyva siekiamą apsaugos tikslą, privalo imtis tinkamų apsaugos priemonių nacionaliniu lygmeniu apsaugoti svarbų ekologinį interesą (žr. 2005 m. sausio 13 d. Sprendimo *Dragaggi ir kt.*, C-117/03, Rink. p. I-167, 30 punktą ir 2010 m. birželio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-491/08, 30 punktą).

69 Pagal Buveinių direktyvą valstybės narės privalo tai daryti, neatsižvelgdamas į tai, kokio pobūdžio yra nacionalinė institucija, kompetentinga patvirtinti tam tikrą planą ar projektą. Šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje, kurioje minimos „kompetentingos nacionalinės institucijos“, nėra numatyta jokia konkreti norma, kuri būtų susijusi su įstatymų leidėjo tvirtinamais planais ar projektais. Vadinasi, toks institucijos statusas neturi įtakos valstybėms narėms pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies nuostatas tenkančių pareigų apimčiai ir turiniui.

70 Todėl į penktąjį klausimą reikia atsakyti, kad Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja neleidžiama nacionalinei institucijai, net jeigu ji būtų įstatymų leidėjas, patvirtinti planą ar projektą neįsitikinus, kad jis nepakenks atitinkamos teritorijos vientisumui.

Dėl šeštojo klausimo

71 Šeštuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad infrastruktūros, skirtos privačios bendrovės administraciniam centrui, statymą galima laikyti įpareigojančia priežastimi, susijusia su svarbiu viešuoju interesu, įskaitant ir socialinio ar ekonominio pobūdžio priežastis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kuri galėtų pateisinti plano ar projekto, galinčio pakenkti atitinkamos teritorijos vientisumui, įgyvendinimą.

72 Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad jei, nepaisant neigiamo poveikio teritorijai įvertinimo pagal šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, planą ar projektą vis dėlto būtina įgyvendinti dėl įpareigojančių priežasčių, susijusių su svarbiu viešuoju interesu, įskaitant ir socialinio ar ekonominio pobūdžio priežastis, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram *Natura 2000* vientisumui apsaugoti (žr. 2007 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-304/05, Rink. p. I-7495, 81 punktą).

73 Šios direktyvos 6 straipsnio 4 dalį, kaip leidžiančią nukrypti nuo šio straipsnio 3 dalies antrame sakinyje minimo leidimo kriterijaus nuostatą, reikia aiškinti siaurai (žr. minėto 2007 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 82 punktą).

74 Be to, ją galima taikyti tik po to, kai plano ar projekto poveikis išnagrinėtas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį. Iš tiesų šio poveikio žinojimas apsaugos tikslų, susijusių su nagrinėjama vietove, atžvilgiu yra būtina išankstinė sąlyga norint taikyti šios direktyvos 6 straipsnio 4 dalį, nes neturint šių duomenų jokia šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sąlyga negali būti vertinama. Nagrinėjant galimas įpareigojančias priežastis, susijusias su svarbiu viešuoju interesu, ir tai, ar yra mažiau žalingų alternatyvų, iš tiesų reikia ieškoti pusiausvyros su vietovei nagrinėjamo plano ar projekto keliama grėsme. Be to, reikia tiksliai nustatyti šiai vietovei keliamą grėsmę, kad būtų galima apibrėžti galimų kompensacinių priemonių pobūdį (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 83 punktą).

75 Interesas, kuris gali pateisinti, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalį, plano ar projekto įgyvendinimą, turi būti ir „viešas“, ir svarbus, o tai reiškia, kad jis turi būti toks svarbus, kad jį būtų galima palyginti su direktyvos siekiamu tikslu apsaugoti natūralias buveines, laukinę fauną ir florą.

76 Iš principo įmonės statybos ar išplėtimo darbai atitinka šias sąlygas tik ypatingomis aplinkybėmis.

77 Negalima atmesti, kad taip gali būti, kai projektas, net ir būdamas privatus, savo pobūdžiu ir atsižvelgiant į ekonomines ir socialines aplinkybes, kurioms esant jis atliekamas, iš tikrųjų gali būti svarbus viešasis interesas, jei neįrodoma, jog egzistuoja alternatyvūs sprendimai.

78 Atsižvelgiant į šiuos kriterijus, paprastas infrastruktūros, skirtos administraciniam centrui, kūrimas iš principo negali būti laikomas įpareigojančia priežastimi, susijusia su svarbiu viešuoju interesu, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalį.

79 Taigi, į šeštąjį klausimą reikia atsakyti, jog Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad infrastruktūros, skirtos administraciniam centrui, kūrimas iš principo negali būti laikomas įpareigojančia priežastimi, susijusia su svarbiu viešuoju interesu, įskaitant ir socialinio ar ekonominio pobūdžio priežastis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kuris galėtų pateisinti plano ar projekto, galinčio pakenkti nagrinėjamos teritorijos vientisumui, įgyvendinimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

80 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **Nors aiškinant 1998 m. birželio 25 d. priimtos ir 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimu 2005/370/EB Europos bendrijos vardu patvirtintos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 2 straipsnio 2 dalį ir 9 straipsnio 4 dalį galima atsižvelgti į šios Konvencijos taikymo vadovą, jis neturi jokios privalomosios galios ir tokios norminės reikšmės, kokią turi šios Konvencijos nuostatos.**

2. **Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 2 straipsnio 2 dalis ir 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvos 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo, iš dalies pakeistos 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/35/EB, 1 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinamos taip, kad į šių teisės aktų atitinkamas taikymo sritis nepatenka tik projektai, kurių detalės priimtos specialiu teisės aktu, o šių teisės aktų tikslai buvo pasiekti per įstatymų leidybos procesą. Nacionalinis**

teismas, atsižvelgdamas tiek į priimto teisės akto turinį, tiek į visą su jo priėmimu susijusį įstatymų leidybos procesą, ypač į parengiamuosius aktus ir parlamentarų debatus, turi patikrinti, ar buvo laikomasi šių dviejų sąlygų. Šiuo atžvilgiu teisės aktas, kuriuo, remiantis viršesniais bendrojo intereso pagrindais, tik „ratifikuojamas“ ankstesnis administracinis aktas, prieš tai nepradėjus įstatymų dėl esmės leidybos proceso, kuris užtikrintų, kad laikomasi minėtų sąlygų, negali būti laikomas specialiu teisės aktu, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, todėl to nepakanka norint pripažinti, kad projektas nepatenka į atitinkamas Konvencijos ir direktyvos taikymo sritis.

3. **Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 3 straipsnio 9 dalis bei 9 straipsnio 2–4 dalys ir Direktyvos 85/337, iš dalies pakeistos Direktyva 2003/35, 10a straipsnis turi būti aiškinami taip:**

   — **kai projektas, patenkantis į šių nuostatų taikymo sritį, priimtas teisės aktu, klausimą, ar šis teisės aktas atitinka šios direktyvos 1 straipsnio 5 dalyje nustatytas sąlygas, laikantis nacionalinių proceso taisyklių turi būti galima pateikti teismui arba įstatymu nustatytai nepriklausomai ir nešališkai institucijai, ir**

   — **jei negalima pareikšti jokio pirma nurodyto pobūdžio ar apimties ieškinio dėl tokio akto, nacionalinis teismas, į kurį kreipiamasi, įgyvendindamas savo kompetenciją turi vykdyti pirmesnėje įtraukoje aprašytą kontrolę ir prireikus netaikyti šio teisės akto.**

4. **Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 6 straipsnio 9 dalis ir Direktyvos 85/337, iš dalies pakeistos Direktyva 2003/35, 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad jomis nereikalaujama, kad pačiame sprendime būtų nurodyti motyvai, dėl kurių kompetentinga institucija nusprendė, kad jis yra būtinas. Tačiau tuo atveju, kai suinteresuotasis asmuo to prašo, kompetentinga institucija privalo jam nurodyti motyvus, dėl kurių šis sprendimas buvo priimtas arba, atsakydama į pateiktą prašymą, perduoti reikšmingą informaciją ir dokumentus.**

5. **1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja neleidžiama nacionalinei institucijai, net jeigu ji būtų įstatymų leidėjas, patvirtinti planą ar projektą neįsitikinus, kad jis nepakenks atitinkamos teritorijos vientisumui.**

6. **Direktyvos 92/43 6 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad infrastruktūros, skirtos administraciniam centrui, kūrimas iš principo negali būti laikomas įpareigojančia priežastimi, susijusia su svarbiu viešuoju interesu, įskaitant ir socialinio ar ekonominio pobūdžio priežastis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kuris galėtų pateisinti plano ar projekto, galinčio pakenkti nagrinėjamos teritorijos vientisumui, įgyvendinimą.**

Parašai.